

РЕЦЕНЗИЈА РУКОПИСА *ФРАГМЕНТИ О МЕТОДИЦИ НАСТАВЕ СРПСКОГ
КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА*
АЛЕКСАНДРА НОВАКОВИЋА

Рукопис уџбеника *ФРАГМЕНТИ О МЕТОДИЦИ НАСТАВЕ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА* аутора др Александра Новаковића, доцента на Департману за србистку Филозофског факултета Универзитета у Нишу, обухвата укупно 153 странице А4 формата. Чини га 13 поглавља (лекција) којима претходи Предговор, а након којих следе кратка закључна разматрања (Уместо закључка), Регистар аутора и Индекс појмова, потом простор за изводе из рецензија, библиографски подаци о радовима који су у уџбенику објављени и биографска белешка о аутору.

У Предговору аутор поставља истраживачке и временске оквире које предметност публикације обухвата, указује на сопствене истраживачке подстицаје и интенције, образлаже постављене циљеве и досегнуте резултате. Читалац сазнаје да се период 1945–1986. сматра „златним добом методике наставе српског као страног језика”, те да је у том смислу био инспиративан за откривање дубљих разлога таквог процвата ове научне области; додатни научни изазов представљало је одсуство већег броја публикованих научних и стручних резултата из датог периода, што је последица другачије образовне праксе и тадашњег начина стручног/научног усавршавања и напредовања. Наиме, о начинима рада са странцима који изучавају српски језик, о искуствима и могућностима унапређења ове „најперспективније области србистике” тада се више дискутовало на округлим столовима, научним скуповима и конгресима, а објављивање радова било је од секундарног значаја. Утолико је сваки покушај да се стечено богато искуство, готово полувековно, у области српског као страног језика прикупи, систематизује, опише и обједини у форми лако доступне публикације, пажње и подршке вредан напор. Уџбеник др Новаковића резултат је управо таквих научничких настојања. Поред тога што евидентира постојећа достигнућа, он и експлицитно и имплицитно подстиче на даља истраживања, допуне „празних места” која постоје у сазнањима о историјском развоју ове научне дисциплине, усмерава правце будућих проучавања одређених њених аспеката, академски поштено осветљавајући туђе и несебично делећи своје увиде са заинтересованим читаоцима – студентима, наставницима, научницима. Како и сам у Предговору наводи, уџбеник је „резултат преданог истраживања библиотечких фондова, виртуелних библиотека и електронских база података, детаљног ишчитавања пронађених научних и стручних радова, али и плодотворних разговора са србистима чији је део професионалне каријере тесно повезан са наведеном епохом.” Ове различите истраживачке активности произвеле су тринеаст огледа, који чине средишњи део уџбеника; неки од њих претходно су публиковани у релевантним научним часописима, о чему постоји прецизна забелешка на крају књиге.

Сви огледи могу се тематски груписати – на оне који аналитички или синтетички начелно описују дату проблематику (*1. О важности сагледавања историјског развоја (методике) наставе српског као страног језика*; *13. Континуитет у истраживањима*

(методике) наставе српског као страног језика); потом на оне који се баве појединачним значајним уџбеницима за учење српског као страног језика (3. *Место и значај уџбеника* Почетни течај српскохрватског језика у развоју (методике) наставе српског као страног језика, 4. *Место и значај уџбеника* Српскохрватски језик 1: почетни течај за странце у развоју (методике) наставе српског као страног језика, 5. *Место и значај уџбеника* Средњи течај српскохрватског језика у развоју (методике) наставе српског као страног језика, 6. *Место и значај уџбеника* Српскохрватски језик 2: средњи течај за странце у развоју (методике) наставе српског као страног језика, 11. *Место и значај уџбеника* Српски језик за странце проф. Боже Ћорића у развоју (методике) наставе српског као страног језика); трећу групу чинили би огледи о значајним институцијама које имају кључну улогу у реализацији, али и научном промишљању ове наставе (2. *Место и значај Института за стране језике у развоју (методике) наставе српског као страног језика*, 8. *Место и значај радничких и народних универзитета у развоју (методике) наставе српског као страног језика*, 9. *Место и значај Међународног славистичког центра у развоју (методике) наставе српског као страног језика*), што доводи и до (два) огледа који се баве зборницима које су дате институције публиковале (7. *Место и значај зборника радова са два округа стола у развоју (методике) наставе српског као страног језика*, 10. *Место и значај зборника Међународни састанак слависта у Вукове дане у развоју (методике) наставе српског као страног језика*); на крају, један (односно два) огледа посвећена појединцима који имају истакнуте заслуге у овој области, проф. др Божи Ћорићу и проф. др Милораду Дешићу (12. *Место и значај научног рада професора Милорада Дешића у развоју (методике) наставе српског као страног језика*).

Побројани огледи дају добар, детаљан увид у квалитет различитих приступа учењу српског као страног језика, бележе напредак и промене који су, током неколико деценија, (у)чинили аутори уџбеника, практичари ове наставе, континуирано побољшавајући материјале које користе, стално преобликујући и развијајући пратећу дидактичко-методичку апаратуру, иновирајући концепте и моделе учења у складу са научним и технолошким напретком, а под окриљем надлежних образовних и научних институција и будним оком и ангажманом стручњака у овој области.

Уџбеник Александра Новаковића обogaћен је илустративним материјалом: фотографијама корица и/или изабраних страна уџбеника које анализира; иза сваког огледа налази се попис цитиране литературе и извора, што је нарочито важно за будућа истраживања. Значајна је и функционална димензија уџбеника, усмерена на студенте као будуће кориснике публикације: иза сваке лекције налазе се *питања, задаци и радни налози* за њихов практичан рад и *задатак за израду пројекта*, чиме се подстичу студентске истраживачке навике и склоности и (потенцијално, уколико дође до реализације) унапређују њихове вештине академског рада.

У целини гледано, садржај уџбеника у свим сегментима потврђује ауторову апсолутну инволвираност и искрену посвећеност области коју истражује; а да њену добробит и даљи развој доживљава као своју научну мисију, открива и један у научном дискурсу не тако уобичајен искорак у лично: „У овом тренутку смо настојали да у уџбенику представимо резултате оних у вези са чијим радом смо могли да пронађемо и прикупимо довољан број информација за писање

текста лекције, *дајући чврсто обећање* да ћемо место, улогу и значај осталих сагледати у будућим студијама (када будемо дошли до довољног броја потребних информација)” (истакла С. Б).

Верујући да све наведено сведочи о квалитету и вредности понуђеног рукописа, са задовољством га препоручујемо за објављивање.

У Нишу, 9. 9. 2024.

Проф. др Снежана Божић

Handwritten signature of Snezana Bozic in black ink.

Департман за србистику
Филозофског факултета у Нишу